

Секція: Банківська справа

Окуневич Ірина Леонідівна

старший викладач кафедри фінансів і маркетингу

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

м. Дніпро, Україна

Жара Аліна Максимівна

студентка

Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

м. Дніпро, Україна

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Відомо, що від стану банківської системи залежить і розвиток національної економіки. Нажаль, з початком російської агресії проти України у 2014 р. загострилися застарілі проблеми вітчизняної банківської системи, які до того були невидимі. Це, у свою чергу, призвело до гострої кризи всієї банківської системи України, у результаті чого кількість комерційних банків скоротилася приблизно вдвічі. При цьому більшість комерційних банків в Україні виявилися збитковими.

Так, згідно з інформацією Національного банку України станом на 01.01.2014 року кількість комерційних банків в Україні становила 180 банки, а вже станом на 01.01.2019 - 77 комерційних банків [2]. (табл. 1).

Серед об'єктивних причин скорочення кількості банківських установ насамперед слід назвати непрозорість діяльності великої кількості банків, та їх приналежність до олігархічних структур. В наслідок цієї ситуації ряд українських комерційних банків займалися не властивими їм функціями, серед яких «відмивання» коштів та переведення їх в

офшорні зони, спекулятивні валютні операції, обслуговування вузького кола власних клієнтів без врахування реальних потреб економіки.

Таблиця 1

Кількість комерційних банків в Україні з 2013 по 2018 роки

	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	В т.ч. зі 100% іноземним капіталом
На 1.01.2013	176	53	22
На 1.01.2014	180	49	19
На 1.01.2015	163	51	19
На 1.01.2016	117	41	17
На 1.01.2017	96	38	17
На 1.01.2018	82	38	18
на 01.01.2019	77	37	22

Тобто можемо констатувати, що з боку НБУ, при всіх запевненнях його керівництва, відбувався, м'яко кажучи, малоефективний нагляд за діяльністю комерційних банків.

Слід зазначити, що політична та військова нестабільність, високий рівень інфляції, дестабілізація економіки також мали неабиякий вплив на закриття ряду банків. Здавалось би, що виведення з ринку та ліквідація неплатоспроможних банків та банків які порушували українське законодавство начебто повинно позитивно вплинути на прозорість банківської системи. Але саме це призвело до різкого навантаження на Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) – за три останні роки вкладникам неплатоспроможних банків сплачено 81,0 млрд. грн. [1, с. 128].

Для здійснення виплат ФГВФО змушений здійснювати запозичення в уряді, що впливає на рівень і так чималого державного боргу. Перспектива повернення коштів, що перебували на рахунках підприємств у банках, щодо яких прийнято рішення про введення тимчасової адміністрації або ліквідації, практично відсутня, оскільки оціночна вартість активів таких банків у декілька разів менша ніж їх балансова

вартість. Унаслідок виведення банків з ринку значні збитки отримали юридичні особи та населення, у результаті чого суттєво погіршився фінансовий стан багатьох підприємств, окремі з них збанкрутували, тож у результаті держава недоотримала податкові надходження.

Разом з тим різке скорочення кількості банків, неоднозначно відбивається і на підвищенні конкурентоспроможності та ефективності роботи банківської системи в цілому. Незважаючи на це, вітчизняна статистика зафіксувала, що у 2018 році банківська система України вперше за останні роки отримала прибуток, який до того ж став рекордним більш ніж за десять років -19 992 млрд. грн. (табл. 2) [2].

Таблиця 2

Фінансові результати банківської системи в Україні за 2012 - 2018 роки

Роки	Фінансовий результат поточного року, млрд. грн.	Рентабельність активів,%	Рентабельність капіталу,%
01.01.2013	4 899	0,45	3,03
01.01.2014	1 436	0,12	0,81
01.01.2015	-52 966	-4,07	-30,46
01.01.2016	-66 600	-5,46	-51,91
01.01.2017	-159 386	-12,60	-116,74
01.01.2018	-24 360	-1,94	-15,96
01.01.2019	19 992	1,66	14,32

Банкіри пояснюють прибутковість банківської системи у 2018 році значним зростанням як процентних так і комісійних доходів банків, а також рекордно низькими витратами на формування резервів.

Тож, можемо сформулювати основні системні проблеми банківського сектору, які, на наш погляд, доведеться вирішувати насамперед:

- політичний тиск органів державної влади на банківську систему;
- непрозорість рефінансування комерційних банків з боку НБУ;

- системний дефіцит довгих ресурсів, який позбавляє банківську систему можливостей інвестиційного кредитування;
- спрямованість на поточні операції і невиконання функції головного кредитора для стратегічної структурної перебудови економіки країни.

Шляхи вирішення цих проблем вбачаємо у необхідності:

- реально визнати статус Національного банку України як незалежного органу від влади та інших інстанцій держави та виключити політичний тиск з їх боку;
- здійснювати прозору практику рефінансування комерційних банків з обов’язковим поверненням коштів;
- повернути довіру вкладників та інвесторів;
- переорієнтувати роботу комерційних банків на кредитування реального сектору економіки.

Література

1. Заєць М. А. Криза управління банківською системою та її вплив на економічний стан в Україні / М. А. Заєць. // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – 2017. – Том 16. Вип. 3 (37) - С. 125–138.
2. Показники банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593 (дата 25.01.2019). – Назва з екрану.